

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 13 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 60. szám.

Kedd, március 14.

A közig. bizottság ülése.

Nagybecskerek, március 14.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta rendes havi ülését a vármegyeházán dr. Dellmannics Lajos főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak:

Jankó Ágoston alispán, dr. Vinczehidy Ernő m. főjegyző, Poroszkay Béla m. főügyész, dr. Plechl Szilárd m. főorvos, dr. Mihálovics Ödön árvasszéki elnök, Tóth István kir. tan., pénzügyigazgató, dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelő, Faur Kornél államépítészeti hivatal főnöke, dr. Boross Dezső kir. ügyész, Hauser Károly báró, dr. Mangold Samu, Vinczehidy Izsó biz. tagok, Bielek Antal, Szilágyi Albert, Balás Iván, Balogh Károly és dr. Mihálovics István előadók.

Miután az elnök főispán a megjelenteket üdvözölte s az ülést megnyitotta, áttértek a tárgysorozatra. A havi jelentések a következők:

Tóth István kir. tan., pénzügyigazgató havi jelentése szerint Torontálvármegye mint törvényhatóság területén állami egyenes adók címén mult év végével hátralék 1,774 959 kor. 17 fillér, a f. évi adótarozásnak és utólagos előírásnak I. évnegyedi esedéke 1,800.442 kor. 21 fillér, összes tartozás 3,575 401 kor. 48 fillér, törlesztés 28 426 kor. 69 fillér. Megállapított adótarozás 3,546.974 kor. 79 fillér. Befizetés 837 745 kor. 60 fillér. Hátralék 2,709 229 kor. 18 fillér, vagyis az összes adótarozásnak 76%-a. A f. évi február havi befizetés 197 962 kor. 40 fillérrel, a f. évi január—február havi befizetés pedig átlagosan 250.215 kor. 71 fillérrel kisebb, mint a mult évi hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban megállapított tartozás 322.369 kor. 27 fillér. Befizetés 4728 kor. 14 fillér. Hátralék 317.641 kor. 13 fillér, vagyis az adótarozásnak 98%-a. A f. évi február havi befizetés 946 kor. 27 fillérrel, a január—február havi befizetés pedig 1619 kor. 17 fillérrel nagyobb, mint a mult év hasonló időszakában teljesített befizetések. A f. évi február hóban 47 esetben fizetési halasztást, 37 esetben pedig ideiglenes házádomentességet engedélyezett a pénzügyigazgatóság.

Dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelő havi

jelentésében a személyi ügyek felsorolása után előadja, hogy a kultuszminiszter a magyararcnyai községi ovoda részére 400 kor., a nagybecskereki iparos inasiskolának 1800 kor., a szerbnagy-szentmiklósi iparos inasiskolának 1500 kor. és a zombolyai iparos inasiskolának 1000 kor. évi államsegélyt utalványozott. A miniszter továbbá elrendelte az árlejtés kiírását a szentjánosi áll. elemi iskola építésére 15852 kor. 47 fillér költséggel. A lefolyt hónapban a tanfelügyelő és a segédtanfelügyelő 135 tantermet látogatott meg, továbbá Torontál-Józseffelván tárgyalt a községi iskola fejlesztési ügyben. Szőreghen a községi iskola államotitása ügyében, Tiszaszentmiklóson a róm. kath. iskola fejlesztése ügyében, Szerb-keresztúron a községi iskola államotitása dolgában, Crepaján, Alibunáron és Beresztócon iskola-építési ügyben.

Faur Kornél, az államépítészeti hivatal főnökének havi jelentése szerint az elmúlt hóban a tömegesen jelentkező muzsliai inségek a törvényhatósági közutakon a törvényhatóság kisebb kiadások terhére a lehetőség határai közt foglalkozást nyertek. A kedvező idő beálltával az állami beruházási hitel terhére végzendő földmunkálatok a nagykikinda—padéi és basahid—törökbecsei törvényhatósági közutakon azonnal megindítottak. Szintúgy megindítottak a hasonló munkálatok ama 40 000 korona terhére is, melyet a földmivalesi magy. kir. miniszter a meg ei inségek foglalkoztatása céljából a kiépítendő utak megjelölése mellett engedélyezett. Ez irányban tehát folyamatban vannak a földmunkák az ürményházi, szentjánosi, magyararcnyon—óteleki, kükékháza—bébai, ószentiván—ujszentiváni, szőregi és ószentiváni közutakon. A magyararcnyon—töbái közut keskenysége és a szükséges anyagnyerő helyek hiánya folytán e közut földmunkája el nem készíthető. Ez okból és mert a jelzett földmunkáknál előre láthatólag tetemes megtakarítások lesznek elérhetőek, a padé—tiszaszentmiklósi közut földmunkája is el lesz készíthető, amely földmunka a programmból egyelőre kihagyatott, mert azt hitték, hogy elkészítése az engedélyezett 40.000 koronából nem fog kitelni.

Dr. Plechl Szilárd megyei főorvos havi jelentésében a következőket konstatálja: A közegészségügyi állapot február hónapban az influenzának gyakori fellépése és a kanyaró betegségnek nagyobb elterjedése által rosszabbra

fordult. A ragályos betegségek közül bejelentett 38 vörheny, kanyaró 230, valamint az influenzának számos esete. A mult évi egészségügyi statisztikából a következő adatokat közli a főorvos. A megye területén 132 orvostudor, 6 sebész, 77 önálló gyógyszerész és 4 okleveles segéd, továbbá 414 okl. szülész nő működött. Beoltottak 36.006 gyermeket. A kórházak betegforgalma: A becskerekekben ápoltak 2732 embert. Bevétel volt 131.862 korona, kiadás 86.460 korona. Nagykikindán ápoltak 1108 beteg. Bevétel volt 50 846 korona, kiadás 33 552 korona. A nagyszentmiklósiában ápoltak 1517 beteg. Bevétel volt 57.449 korona, kiadás 56.699 korona. A zombolyaiban ápoltak 1811 beteg. Bevétel volt 50.831 korona, kiadás 45 056 kor. A módosiban ápoltak 282 beteg. Bevétel volt 49.956 korona, kiadás 52 426 korona. A törökkanizsaiban ápoltak 373 beteg. Bevétel volt 16.512 korona, kiadás 16.234 korona.

Boross Dezső kir. ügyész jelentése szerint a fogházakban a mult hó végével a foglyok létszáma a következő volt: a nagykikindaiban 78 férfi, 4 nő, a nagybecskerekekben 89 férfi, 5 nő, a módosiban 6 férfi, a nagyszentmiklósiában 1 férfi, a törökbecseiben 1 férfi, a billédiben 7 féfi, a zombolyaiban 2 férfi, 1 nő, a törökkanizsaiban 18 férfi. A rend és egészség mindenütt kifogástalan. Több felebbezett ügy s egyéb kisebb ügyek elintézésével az ülés véget ért.

Felebbezési határidő a közgyűlési határozatoknál. A belügyminiszter a városi közérdekű ügyekben hozott törvényhatósági határozatok elleni felebbezés határideje kérdésében a nagybecskereki előfogatozás ismeretes felebbezési ügye kapcsán hozott elvi jelentőségű határozatával kimondotta, hogy az 1901: XX. t.-c. azon rendelkezése, mely szerint a felebbezést előterjesztésének határideje egységesen 15 napban állapított meg, mivel a törvény e tekintetben kivételt nem tesz, a vármegye törvényhatósági közgyűlésének városi közügyekben hozott határozataira is vonatkozik. A miniszter ez elvi jelentőségű határozatáról a következő rendeletben értesítette a vármegye alispánját:

Jelentésére értesitem, hogy az 1901: XX.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Csokonai Vitéz Mihály élete és költészete.

Írta és felolvasta: **Semsey Gyula** Nagybecskereken, 1905. évi március hó 12-én, a szabad liceum Csokonai-emléknapján.

A nemzeti megújulás mozgalmi, a mult század politikai küzdelmeinek láza közepette, de magában az irodalomban feltűnt újabb, közkedveltebb, nagyobb tehetségek mellett már-már felledésbe ment egy Istentől való költőnk. Sőt tovább megyek, tartozom azzal az igazságnak, bár ránk — a nagyközönségre — egy cseppet sem hízogó, Csokonait nem ismerjük, nem olvassuk. Ezen igazságot seépíthetjük, magyarázgathatjuk, de ismét csak önmagunkra mondjuk ki a kedvezőtlen ítéletet, mert evvel beismerjük, hogy nem tudjuk, vagy nem akarjuk élvezni azt, ami nem a „ma“ körül fog.

A mai nemzedék tulnyomó része az igaz szerelem megnyilatkozását érzélgésnek mondja, a honszerelem dicsőitét, a haza nagyságának hirdetését ábrándozásnak tartja, a mélyebb, az egész emberiséget érdeklő és mozgató eszmék iránt érzéketlen, sőt legtöbbször — ha szóba kerül — unatkozik mellettük.

Csak az irodalommal hivatásból és kötelességből foglalkozók és néhány u. n. irodalombarát ismeri, forgatja és élvezi a régi, a kevesek által és ritkábban olvasott költők műveit, mert a szép mindenben, mindenkor és mindenütt szép. És ugylátszik e kevesek buzgalma, lelkesedése hatással kezd lenni a nagy tömegre. Mintha egy új, egy szebb, az emberi léleknek megfelelőbb korszak közelednék, mert ime Csokonait az egész országban ünneplik, mindenki foglalkozik vele, mindenek érdeklődnek iránta. Művei olvasottabbak, ismertebbek lesznek, mint eddig bármikor.

És méltán!

Kell-e a szerelemnek hatalmasabb dicsőítése, mint az, mikor — ellentétben a közfelfogással, mely szerint a poétákat a bennök lakó istenség lángolja, heviti — Csokonai Lillája iránt érzett szerelemnek tulajdonítja, hogy lelke isteni lesz. Előbb szeretnie kellett, hogy igazi poétának tartsa magát.

Avagy képzelhető-e a csalódott szerelemnek fájóbb és megkapóbb kitörése, mint mikor bánatával, panaszával Tihanynak riadó leányához „Jajgat és sir elpusztult reményén egy magános, árva szív“. Majd pedig később „Az estvéhez“ című költeményében a halált is csak azért nem kívánja, mert neki szerelme drága és sirva haldokolni szép.

Csendes este! ah, ne hozd el
Még halálomat,
Kérlek, oh, ne balzsamozd el
Gyenge kinomat.

Inkább áztasd
Szűz szemed te is,
És dupláztasd
Kinom ezzel is.

Lilla vesztén sirdogálni
Drága sors nekem,
Sirdogálva haldogálni
Szép halál nekem.

Mint minden nagy költő — főleg a sors-üldözötte, a létért küzdő, büszke és dacos költő — ugy Csokonai is érzi a halhatatlanságot magában és biztos abban, hogy lesz idő, mely őt felismeri, meg fogja érteni, sőt nagyságát is elismeri. És mint minden költő, ugy Csokonai is, midőn a honszerelemről, a haza nagyságáról zeng, mond olyasmit, mi csak a késő jövőben következik be. Amikor zengi, akkor még csak ábránd, később valóság, sőt természetes. Így „Marosvárhelyi gondolatok“-ban Moldova kies parlagjait magyar koronánk árnyékába akarja hozni, de ha ez nem is következett be, másik óhajta, t. i., hogy a csángók polgártársaink legyenek, részben a telepítés folytán megvalósult.

A szabadság, egyenlőség és testvériség eszméje fogékony lelkében hamar lobbot vetett, igazán átérezte s talán épp ezért állt készségesen szolgálatára a hatalmasoknak, hogy dicsőítse a Napoleon leverésére egyesült szent szövetséget. Az emberi jogok érdekében támadt forradalom a legönkényibb caesarismusra vezetett. Igaz, hogy ez a Caesar egy Napoleon volt, de már nem a szabadság, egyenlőség és testvériség érdekében, hanem csak nevében, vagyis ürügye alatt, tulajdonképpen pedig császári háza hatalmának megalapítása és elismerése miatt lángba borította egész Európát, vérfürdőt csinált az ó-világból. Ezt, ezen embertelenséget ostorozza Csokonai „Igazság“ című művében, ezért hívja föl az igazságot bosszuállásra és magasztalja a szent szövetséget, melyet eszköznek tart az igazság kezében.

Elvontabb eszmék iránt is nagy hajlama volt. Ernyedetlen tanulással, a világirodalom buzgó olvasásával egyik legképzettebb költőnké művelte ki magát. Alapos készütség, a dolgok mélyébe való behatolás jellemzi nem egy költeményét. Legnagyobb és legszebb példa erre a „Lélek halhatatlansága“ című költeménye, mely kisérei Rhédey Lajos cs. és kir. kamarás nejeinek, szül. kohányi Kacsáncsi Terézia temetésére, tehát nagyon rövid idő alatt, halotti bucsuzatoul készült és mely elmékedő költemény Beöthy Zsolt szerint a magyar filozófiai költészet legnagyobb remeke. Az ezer és ezer év óta millió és millió embert foglalkoztató kérdést tárgyalja benne. Miért születünk, ha meg kell halunk? S mivel az ember mégis csak különb teremtmény, mint az állat, van-e lelke s ha van, halhatatlan-e az? Vallások szerint ismerteti a tulvilág fogalmát, hogy végül a keresztény hitvallás tanában lelke hánycólódása megnyugvást találva, dicsőítse a Mindenhatót.

S ez az ember, ki nagy tehetséggel megáldva, szeretetreméltó tulajdonságokkal rendel-

t.-c. 6. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a felelőssel előterjesztésének határideje egységesen 15 nappal állapított meg, mivel a törvény e tekintetben kivételt nem tesz, a vármegyei törvényhatósági közgyűlésének városi közügyekben hozott határozataira is vonatkozik. Az idézett §-ban említett kihirdetés alatt, a melyre következő naptól számítatik a 15 napi felelősségi határidő, a vármegyei közérdekű határozatokra nézve a vármegyei hivatalos lapban való közzétételét, nem pedig a városi képviselő-testület közgyűlésén való kihirdetését kell érteni. Ezen értelmezés helyességét megerősíti most az idézett törvénycikk 33. §-a is, a melynek értelmében a vármegyei közérdekű s a vármegyei hivatalos lapban közzétett határozatok az illető lappéldány megjelenését követő nyolcadik napon kihirdetetteknek tekintendők. A rendezett tanácsú város közügyeiben hozott azon törvényhatósági határozatok ellen, melyek a vármegyei hivatalos lapban közzé nem tételnek, a felelősségi határidő a törvény világos rendelkezése folytán a határozat kézbesítését követő naptól számítatik. Nagybecskerek város polgármesterének a törvény szóbanforgó rendelkezésével szemben kifejtett aggályaira megjegyzem, hogy nincsen annak törvényes akadálya, hogy sürgős és indokolt esetekben a képviselőtestület utólagos jóváhagyása reményében a város nevében a polgármester vagy a városi tanács éljen felelősséggel. A mennyiben pedig a tanács, illetőleg a polgármester ezt elmulasztaná s a képviselőtestület a kellő időn belül bármilyen oknál fogva nem tarthatna ülést, ez esetben is az 1901. XX. t.-c. 9. §-a értelmében a felelősségi határidő leteltével még újabb 15 napon belül igazolásnak van helye.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **Március 15.** Holnap, március 15-ike alkalmából a nagybecskereki róm. kath. templomban d. e. 10 órakor ünnepi nagymise lesz. A mise alatt a templomi ének- és zenekar Reimann „Mise“-jét adja elő. Offertoriumra Bless Betty k. a. énekel Mozey Zs. hegedű kíséretével. Végül a vegyes kar Erkel Ferenc „Hymnusz“-át adja elő.

A nagybecskereki m. kir. állami polgári fiúiskola 1905. március 15-iki ünnepélyének sorrendje: 1. Megnyitó, tartja Knyaskó Lajos igazgató. 2. Szózat, éneklé az ifjúsági dalkör. 3. Előre, Tóth K.-től, szavalja Rosenzveig Antal III. o. tan. 4. Ünnepi beszéd, tartja Urhagy János tanár. 5. Március 15., Ábrányitól, szavalja Prandel Lajos IV. o. tan. 6. Hymnusz, éneklé az

kezik, nem tud állást kapni, hogy biztos létet alapítsa magának és csendes othonába vihessen Lilláját! A költő, ki érzékeny és büszke lélek, kénytelen a nagyok, a hatalmas főurak hízogói közé állani, hogy kenyérkeresetre tegyen szert, hogy művei kiadásához Maecenást keressen. A költő, kit már gyermek korában bámultak, majdnem elhagyatva, sorstól sujtottan, életuntan, szegényen, minden elismerés nélkül, bukott emberként, betegsége alatt alamizsnából tengődve hal meg. Keserves élet, kegyetlen sors!

Csokonai Vitéz Mihály született Debrecenben 1773. november 17-én. A család tulajdonképpen Dunántúlról származott. Atyja seb orvos és borbély volt, mely két foglalkozás akkortájt együtt járt. Anyja. Diószegi Sára, debreceni szabó lánya, ki — fenmaradt irások szerint — „sorsán felül“ művelt volt. Mihály testvéröccse, József, négy évvel később 1877-ben született. A gyermekek szülei eleven esztét örökölték, de hajlították az apa borzasztó betegségét, a sorvadást is. Mihály négy év-s korában olvasni tanult s öt éves korában már verset írt. Tíz éves korában a kollégium növendéke lesz. Rendkívül könnyen tanul, kitűnően szaval, ritka emlékező tehetséggel és utazó képességgel bír. Vézna, kis gyermek volt, kinek tanárai sokat elnéztek, így — hogy alhasson — a többieknek egy órával később mehetett iskolába, verseit nem a kötelező órában kellett írnia, hanem akkor, mikor neki tetszett. Tizenhárom éves korában 1786-ban elveszti atyját s ekkor, hogy tanulmányait folytathassa és befejezhesse, a kollégium bentlakójává veszik föl s itt marad kilenc esztendőn át 1795. június közepéig. Ez alatt elvégezte a gimnáziumot és az akadémiát. Rendkívül szorgalmat fejtett ki, napal-éjjel tanult. Többemagával összeáll, hogy idegen nyelvet tanuljanak. Csokonai az olasz

ifjúsági dalkör. Az állami felső kereskedelmi iskola március 15-iki ünnepély sorrendje: 1. Igazgató megnyitó beszéde. 2. Szózat. 3. Ábrányi E. ódája, szavalja Marinkov Gy. felső o. tan. 4. 1848. március 15. Iria és felolvassa Mzei M. felső o. tan. 5. Hazámhoz. Petőfi Sándor költ. Szavalja Cseh M. középső o. tan. 6. Hymnusz. Mint ismeretes, a nagybecskereki ifjúsági egyesület ma este tartja meg márciusi ünnepélyét az Eötvös-utcai áll. elemi iskolában. Most pótlólag annak a közlésére kértünk fel, hogy az ünnepély befejezése után lampionos menet lesz, mely zeneszó mellett fog végigvonulni a fő-utcán.

— **A városi központi választmány ülése.** Nagybecskerek város központi választmánya szombaton délután 4 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen jelen voltak: dr. Klein Mór, Mencez Lipót, Mattanovics György és Végh Károly. A központi választmány az 1906. évre szóló országgyűlési képviselőt választók névjegyzékének kiigazítását elrendelte s annak teljesítésével Végh Károlyt, Tarnay Ferencet és Radojcsics Tivadart bízta meg, akik már e hó 20-án hozzá is fognak a munkához.

— **Balácsi József ünnepélye.** A nagybecskereki központi főgimnázium Balácsi Józsefnek, az intézet szerető igazgatójának névnapi üdvözlőre március hó 18-án délután 4 órakor a főgimnázium tornacsarnokában hangversenyt rendez. Az ünnep sorrendje: 1. Rossini: „Tell nyitány“, két zongorán 8 kézre előadják: Haidegger Ernő VIII. o. tan. Polgár János VIII. o. tan. Herr György VII. o. tan. Knyaskó Lajos VII. oszt. tanuló. 2. Ziehrer: „Ejjei csavargók“, egyveleg, játssza a főgimnáziumi zenekar. 3. Várady-Czobor: „Az öreg asszony meséje“, melodráma, szavalja Mayer Jenő VII. oszt. tan., kísérik: hegedűn Fein Ernő VIII. oszt. tan., zongorán Haidegger Ernő VIII. oszt. tan. 4. Kersch: „Ima“, előadja a főgimnáziumi zenekar. 5. „Köszöntő“, mondja Faur János VIII. oszt. tan. 6. Lincke: „Lysistrata“, egyveleg, játssza a főgimnáziumi zenekar. 7. a) Vieuxtemps: „Ballada és polonaise“. b) Aggházy Károly és Hubay Jenő: „Pusztai visszhang“, hegedűn előadja Fein Ernő VIII. oszt. tan. 8. Kéler: „Rakóczy induló“, zongorán négykézre előadják: Herr György és Knyaskó Lajos VII. oszt. tanulók.

— **Az iparhatóság ülése.** Nagybecskerek város iparhatósága ma délelőtt ülést tartott, amelyen Kosztics Zsiva és Radoszavlyev Ilija magyarszabó-iparra, Krausz Henrik szatécslétre, Ujváry Adolf pedig cserép- és téglagyár létesítésére kapott engedélyt. Törlés ez alkalommal kető volt. Az iparhatóság ezenkívül még több folyóügyet is intézett el.

— **Papszentelés és primiciál.** Németh József felsz. püspök tegnap Temesvárott négy végzett theológus szentelt fel papokká, kiket délben vendégeül látott. A felszentelt áldozá-

nyelvet választotta, de németül is megtanult. Mindenki szerette, nem volt ellensége sem iskolatársai, sem tanárai között. Gonyolódó verseit elnézték, mert látták, érezték, hogy különb tehetség valamennyiöknél. Még tanulmányait be sem fejezte, hirtelen Bécsig a Magyar Hirmondóba is eljutott, népszerűsége és tekintélye már oly nagy volt, hogy 1794-ben egy gimnázium osztály vezetését és tanítását rábízta. Ez volt végzete. Eddig független, szabad, dédelgetett volt, most kötelesség várt rá, ami annál nehezebb, súlyosabb volt, mert nem érzett semmi hajlamot a tanári pályára iránt és a megbízást is csak akarat ellenére fogadta el. Fegyelmét kora gyermek-ségétől nem ismert — mindent elnéztek neki — természetesen, hogy mások fegyelmezése terhes, szinte képtelen föladat volt számára. Nagy szorgalma mellett a mulatozást sem vetette meg s miután a kollégium szabályzataival összeütközésbe jött, megintették, mi még inkább elkedvetlenítette. A tanításra szánt órákat be nem tartotta, a városba gyakran kiszökött mulatozás végett, hogy azért is megrótták, hogy ilyenkor nem az előlirt, hanem éppen meg nem egedett ruházatban ment ki, istentiszteletra nem járt. 1795. husvét táján „jótétemények elvételére“ (legatióba) küldték Kolosra, honnan engedély nélkül Pestre megy, felkeresi Dugonicsot, eljár a német színházba és betegség ürügye alatt pünkösdig kér szabadságot legációval egybekötötten. De ekkor sem tér vissza Debrecenbe, annyira megtetszik neki a szabad élet. A tanári szék június 20-ára maga elé idézi. Csokonai érzi, tudja, hogy kihágásai sorozatának kitiltás lesz a vége, s hogy ezt elkerülje, öt nappal előbb a nagyteremben összegyűjt tanulóifjúságtól érzékeny bucsu után bejelenteli kilépését. A fegyelmi szék azonban kilépését nem veszi tudomásul, hanem lealázó intézkedésekkel szigoritva, kizárja az intézetből. (Vége köv.)

rok közül Fülöp Lajos jövő vasárnap mondja első szent miséjét Szamosújvárott, Baán József a józsefvárosi plébánia-templomban, Pakos Manó a szemináriumi templomban és Kreitsch Mátyas Uj-Szt-Annán.

— **A kaszinóból.** A nagybecskereki kaszinó-társulat választmánya tegnap este Franz J. L. igazgató elnöklésével ülést tartott, melyen részt vettek: Alföldy Ede, dr. Anna Ernő, Balácsi József, dr. Brájer Lajos, dr. Klein Mór, Keresztes Aladár, dr. Nónay Pal, dr. Plechl Szilárd, Szerdics György, Szávics Sándor és dr. Várady Imre. A múlt ülési jegyzőkönyvének felolvasása után új tagnak felvették Galambos Kálmán főgimnázium tanárt. Majd kitérték a rendes évi közgyűlés határainak, még pedig március 26-ára. A közgyűlést délelőtt 10 órakor tartják meg, különös tekintettel arra, hogy ugyanakkor fogják leleplezni Lauka Gusztáv arcképét. (Lásd más helyen.) Ezután Keresztes Aladár előterjesztette a jövő évi előirányzatot, mely a következő számokat tünteti fel:

Szükséglet: Házbérre 1240 korona 40 fillér, szolgák fizetésére 1320 korona, hirdapokra 1200 korona, könyvtárra 700 korona, fűtésre 700 korona, világításra 1400 korona, kártya beszerzésre 600 korona, távbeszélőre 60 korona, irodai atalányra 240 korona, váltótartozásra 1200 korona, különfélekre pedig 1511 korona és 58 fillér. Az összes szükséglet tehát 10.171 korona és 98 fillér. Ezzel szemben a fedezet rovathoz a következő tételek szerepelnek: Pénzmaradvány 1573 korona 98 fillér, tagdíjak 3000 korona, hirtalékos tagdíjak 200 korona, jegyvényesek díja 600 korona, kültagok díja 48 korona, kártyapénz 1800 korona, teremdíj 700 korona, pince és tekeasztalber 2100 korona, újságok eladásából 150 korona. Az összes fedezet tehát 10.171 korona 98 fillért tesz ki.

— **Ügyrendnöki kirendelés.** Néhai Jozovits Gyula dr. módosi ügyvéd irodájának gondnokává a család kérelmére a szegedi ügyvédi kamara Legény Sándor dr. módosi ügyvédet rendelté ki.

— **A lugosi püspök torontali körutja.** Dr. Hosszu Vazul lugosi gör. kath. püspök, aki most körutat tesz Torontálban, a minap Nagy-Komlóra érkezett s még az nap összeesett ott dr. Luca Laureán ottani gör. kath. körületi esperes leányát Fábian Miklós gör. kath. lelkészszel. Másnap reggel Egresre és délután Nagyszentmiklóra érkezett, honnan még félőn este Csánádra utazott és onnét másnap Ó-Bébara folytatta útját.

— **A temesvári polgármester kltüntetése.** Mint Temesvárról jelentik, dr. Telbisz Károly polgármestert a király — a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül — m. kir. udvari tanácsossá nevezte ki. Temesvár országgyűlési képviselője, gróf Khuen-Hédervary Károly, ő felsége személye körüli miniszter megleghungu üdvözlő sürgönyben értesítette tegnap erről az új méltóságos polgármestert. Ez az első eset, hogy a király egy magyarországi vidéki város polgármesterét ily magas kitüntetésben részesíti.

— **Mózes halálának évfordulója.** Mózes halálának évfordulója alkalmából a nagybecskereki izraelita hitközség ma délelőtt a szokásos évi isteni tiszteletét tartotta meg, amely alkalommal dr. Klein Mór főrabbi nagyhatású beszédben emlékezett meg az év halottjáról, többek között Jókai Mórnak, a nagy költőnek életét és áldásos működését is élénk színekkel ecsetelve. Az isteni tiszteleten a helybeli tanuló ifjúság is nagy számmal vett részt.

— **Lauka Gusztáv emléke.** Mint ismeretes, a nagybecskereki kaszinó-társulat megfestette Lauka Gusztávnak, az elhunyt kitűnő költőnek arcképét. Az arcképet most, mint a kaszinó választmánya tegnap ülésein elhatározta, március 26-án d. e. fél 12 órakor a rendes évi közgyűlés után külön leleplezési ünnep keretében fogja leleplezni.

— **Lelekészválasztás.** A magyarittelei ev. ref. egyháznak március 19-ikén lesz a lelkészválasztás. A választás meghívás utján fog történni, a mennyiben ugyanis a magyaritteleiek Baráth Imre makói segédlelkézt hívják meg lelkészüknek.

— **Járasi pavillonok a pancsovai kiállításon.** Mattanovich Adolf pancsovai polgármester és Pavlovics György főmérnök kiállítási igazgató f. hó 10-én Czerepán, T.-Vásárhelyen és Antalfalván jártak a pancsovai kiállítás érdekében és pedig olyan sikerrel, hogy az illató községek elhatározták egy járasi pavillon építését.

— **A pancsovai esküdték.** Pancsován most sorsolták ki az első ülészak esküdtjeit Vozáry János törvényszéki elnök elnöklése mellett. Rendes esküdték: Jovanovics György, Katona János,

Ludvig János, dr. Birescu Sándor, Kontilovics Emil, Bakator János, Klauber Ignác, Frint Ferdinánd, dr. Grosz Dezső, Gáspár János, Császár Ferenc, Perics Lázár, Hirschl Armin, Hajnal Áron, Farkas Imre, Babos András, Jovánovics Szvetiszlav, Lázár Imre, Molnár József, Oemböli István, dr. Hartl Árpád, Vásárhelyi Imre, Leskay Márton, ifj. Buza Ferenc, Csalogovics Adolf, Kresztics György, Szilassy István, dr. Jahraus András és Bus Mihály. Póttagok: Stümmler Ottó, Preller Nándor, dr. Stanojevics Branislav, Szabó Tivadar, Margrandner Tivadar, Pollák Miksa, Steinbrückner Mihály, Zimmer János, Szücs Béla és Wittigschlager Lajos.

A Dunántúli Közművelődési Egyesület sorsjátékának húzása Az ország egyik legnagyobb közművelődési egyesülete a Széll Kálmán, Pallavicini Ede őrnagy és Rákosi Jenő elnöke alatt álló Dunántúli Közművelődési Egyesület kénytelen volt sorsjátékának március 11-ére kitűzött húzási időpontját a pénzügyminiszter engedélye mellett folyó évi november hó 11-ére elhalasztani s az egyesület elnöksége e napon a sorsjáték húzását feltétlenül megtartja s ekkor a 60 000 korona értékű nyeremények felett fog hatósági ellenőrzés mellett a húzás lefolytani s a nyereményjegyzék az érdekelteknek megküldetni.

— Temesvári szent József országos vásár. Temesvárról írják: Nehány gravaminális állapot egészségügyrendőri intézkedés következtében — nevezetesen, hogy szalastakarmánynak az állatvásárra való hozatala nincsen megengedve, a március 16—20-ig megtartandó temesvári országos vásár sikere meglehetősen kérdéses volt. Ezen körülmények következtében Temesvár sz. kir. város tanácsa indítatva érezte magát még az utolsó órában egy értekezletet egybehívni. Ezen értekezlet folyó hó 9-én tartatott meg a városház tanácstermében dr. Telbisz Károly kir. tanácsos, polgármester elnöke alatt. Az állategészségügyi hatóság képviselőinek, különösen az állategészségügyi felügyelő előzetes engedélyezését követően a fent nevezett tilalom visszavonható volt és így a márciusi vásáron megengedték, hogy a vásárt látogatók szekereiken etetésre szükséges szalastakarmányt is vihessenek az állatvásárra; más tekintetben is biztosítva lett az állategészségügyi rendőri intézkedések lojális alkalmazása és így várható, hogy a vásár jól fog sikerülni. Nevezetesen a lóvásár, mint tavaszkor rendezés, nagyon látogatottnak ígérkezik és külföldi vevőket is várnak. A vásárt látogató közönség kényelmére való tekintettel az állatvásár mellett megfelelő nagyobb terület lett kitűzve azon fogatok számára, melyek nem hajtanak be az állatvásárra.

— Gyermekegyilkos anya. Mint Csősztelekről jelentik, ott Szimon Margit odaváló fiatal sváb leány szerelmi viszonyt folytatott egy ottani legénygyermekkel. A viszonynak gyümölcse lett s a szerencsétlen leány, hogy szegényétől megszabaduljon, a kis gyermeket rongyokba göngyölve egy gödörbe dobta. A leány szülei azonban észrevették és a kis gyermeket meg élve kimentették, de nemsokára meghalt. A lelketlen fiatal anyát a csendőrség letartóztatta.

— Holttest az országuton. Oroszlámos és Valkány közötti országuton a napokban egy ismeretlen férfi holttestét találták. A vizsgálóbíró a helyszínen szemlét tartott s felboncoltatta a holttestet, miből kétségtelenül megállapították, hogy az illető férfi gyilkosságnak esett áldozatul. A tettesnek, vagy az áldozatnak személyazonosságára nézve azonban eddig semmiféle adat vagy nyom nem merült fel. A nyomozás folyik.

Színház és Irodalom.

*** Az első előadás.** Polgár Károly színtársulata holnap kezdi meg a tavaszi színiévadot Nagybecskerekben. A színtársulat tagjai nagyrészt ma este érkeznek meg hozzánk s holnap délelőtt már próbát tartanak az esti előadásra, amikor Kemechey kitűnő színművét, „Az emigráns” adják elő. Az előadás attrakciója Polgárné föllépése lesz, aki a darabban Heléna szerepét játssza. A többi szerepek is a legjobb kezekben vannak s így előreláthatólag élvezetes színházi estéje lesz holnap a közönségnek.

*** A legújabb kertészeti kézikönyv az 1905. évre „Mühle tanácsadója a kertművelésben”.** A legjobb kertészeti kézikönyv magyar és német kiadásban, különösen a magyarországi viszonyokhoz alkalmazva magyar nyelven. Különös értékkel bír kertbirtokosok és mezőgazdákra nézve, mivel mindazt tartalmazza, mit egy kertbirtokosnak, mint a kertésznek egyaránt s mindenképp tudnia kell, hogy kertjeiket eredményesen ápolhassák. Ezen csinos kivitellű, 170 oldal terjedelmű kézikönyv külön elárulva nem lesz, csakis a temesvári Mühle Vilmos kertműipari cég vevői kapják ezt megrendeléseikhez ingyenes

mellékletként bérmentesen csatolva. Minden kertbirtokos érdekében ajánljuk e művet.

Színház után menjünk a „Rózsa” kávéházba, hol Mojsze Milán, jeles primásunk zenekarával hangversenyez. — Friss konyha! Kitűnő buffet, jegeskávé, parfait-k. Cukrász-különlegességek. Szolid kiszolgálás.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A Wekerle-kormány.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsi jelentések szerint a jövő embere Wekerle Sándor, a ki tegnap ismét hosszabb konferált Andrássyval, Darányival és Bánffyval. A nevezett forrás szerint nemcsak főbb vonásaiban, de részleteiben is készen áll az a program, mely kielégítené az egyesült ellenzék összes csoportjait s a korona hozzájárulását is elnyerné. Ezek szerint Wekerle a kilences bizottság katonai programjának pontos keresztülvitelét s a gazdasági különválásnak a most megkötött kereskedelmi szerződések lejártá után való előkészítését vallaná programjával. Ennek keresztülviteléhez a szabadelvű pártból, a disszidens csoportból, valamint a függetlenségi párt és többi csoportok szabadelvű elemeiből fogja a többséget összeállítani.

Újabb meghívások.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben bizonyosra veszik, hogy közelebből vagy Tisza Istvan, vagy Andrássy Gyula meghívást kap a királyhoz. Kombinálják Szögyény-Marich László berlini nagykövet meghívását is, a kinek azonban hazaérkezését mások a válságnak a kereskedelmi szerződésekre való hatásával hozzák kapcsolatba.

A király budapesti utja.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jövő jelentés szerint arról szó sincsen, hogy a király ezen a héten Budapestre utazik. Nincs azonban kizárva, hogy ez az utazás a jövő héten meg fog történni.

Tanácskozások.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délelőtt 11 órakor Darányi és Bánffy háromnegyed óráig tanácskoztak Andrássyval. Délben ismét tanácskoztak a Nemzeti-kaszinóban, amikor a tanácskozáson jelen volt több disszidens is.

Kossuth Ferenc ma Zomborból visszaérkezett Budapestre.

Az orleansi herceg Bécsben.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik, Lajos orleansi herceg ma Pozsonyból ideérkezett.

Az új anyakönyvi törvény.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint illetékes helyről jelentik, a belügyi kormány teljesen elkészítette az új állami anyakönyvi törvény életbeléptetéséről szóló nagyterjedelmű végrehajtási rendeletet. Az új törvény 1905. július 1-ével lép tényleg életbe. Ekkor lezártnak az eddig vezetett, jegyzőkönyv alakú anyakönyvek, melyeket az új, rubrikás anyakönyvekkel helyettesítenek.

A püspöki székek betöltése.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egyes lapok azt híresztelik, hogy a Tisza-kormány még a pécsi püspöki és kalocsa érseki széket is be akarja tölteni. Mint illetékes oldalról jelentik, ez a híresztelés teljesen alaptalan. A kalocsa érseki vagy rendezése még talán évekig eltart. A pécsi püspöki szék körüli differenciák pedig valószínűleg még az új kormányt is jó ideig fogják foglalkoztatni.

Orosz-japán háború.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Tokióból sürgönyzik,

Oyama tábornagy azt jelenti, hogy Kuropatkin serege teljesen le van verve. Minden órában újabb csapatok adják meg magukat.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: A Carszkoje-Szelóban tartott legutóbbi haditanács elvben elhatározta, hogy Kuropatkin visszahívják és helyébe Nikolajevics Miklós nagyherceget nevezik ki fővezérnek. Hír szerint tíz új hadtestet fognak mozgósítani. A cár nagyon kedvezőtlen híreket kapott a harcokról. Udvari körökben a békekötést kikerülhetetlennek tartják.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervárról érkezett jelentés szerint a szombaton Carszkoje-Szelóban tartott haditanácsban a háború folytatása mellett és a békekötés ellen nyilatkoztak. A pétervári katonai körökben általánosan úgy vélekednek, hogy a háborút mindenáron folytatni kell. Legközelebb a 21. és a 27. hadtestet mozgósítják.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból táviratozzák, tegnap egy japán hadosztály megütközött több orosz ezreddel. Heves küzdelem után 4000 orosz 10 ágyúval megadta magát a japánoknak.

Budapest, március 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervárról táviratozzák: A legutóbbi minisztertanácsban a cár igen elítélő hangon nyilatkozott Kuropatkinról, de azért meghagyta főparancsnoknak. Dragomirovnak az volt a véleménye, hogy Kuropatkin maga igyekezzék magát menteni, mindazonáltal elfogadták azt a tervet, hogy újabb hadsereget állítsanak fel. Két miniszter, az egyik közülük Witte, bejelentette lemondását, a cár azonban nem fogadta el.

Határidő-üzel.

Budapest, március 14. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak néhány fillérrel csökkentek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	9.75 — —
Buza (októberre)	8.58 — —
Tengeri (májusra)	7.73 — —
Zab (áprilisra)	7.27 — —
Rozs (áprilisra)	7.76 — —

Nyilttér.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon barátaink és ismerőseink, kik drága halottunk

özy. Rziha Károlyné

szül. Biltz Katalin

elhunyta alkalmával szíves részétükkel mély fájdalommal enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuton hálás köszönetünket.

286—11

A gyászoló család.

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

295/905. szám.

282—32

Arlejtési hirdetmény.

Bobda község elöljárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község egy artézi kutat szándékozik furatni. — Felhivatnak mindazok, kik ezen munkálatot elvállalni óhajtnak, hogy írásbeli ajánlataikat alólírott községi elöljárósághoz 1905. évi március hó 31-éig nyújtsák be.

Bobda, 1905. évi március 11-én.

Schannen Károly,
jegyző.

Gilezán Riszta,
bíró.

GAZDASÁGI FELSZERELÉS ELADÁS.

Birtokom eladása folytán az összes gazdasági felszerelésem, továbbá egy 5 éves mén, lovak és csikók, ca 800 q. kévékbe kötött hereszéna fog önkéntes árverés útján 1905. évi március hó 20-án délelőtt 9 órakor Padén eladatni.

280-3.2

REINER DÁVID.

284-x.1

Egy

négy kisebb szobából és mellékhelyiségekből álló

udvari lakás

május hó elsejével kiadó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában vagy Arany János-utca 4. sz. a. (Amerika városrész).

Bérbe keresek

kétszobás udvari lakást

= május 1-ére. =

Cim a kiadóban.

(243-x.10)

50 méter
S Z É N A

eladó

Bencze Antal és fiánál.

(288-2.1)

RÓZSA-kávéház.

Ma és minden este

MOJSZE MILÁN

zenekarával hangversenyez

285-2.1

A felsőtorontáli ármentesítő és belvizzabalyozó-társulat igazgatójától.

3263. szám
ig. ex 1905.

Közgyűlési meghívó.

A társulati elnök ur Ö Meltósága folyó évi március hó 29-ik napján délelőtti 11 óráre Nagy-kikindán, a városháza nagytermébe közgyűlést tűzött ki, — melyre van szerencsém ezennel tisztelettel meghívni.

Az alapszabályok 7. §-ának*) rendelkezése szerint van szerencsém a községi előljárákat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon azon megjegyzéssel sziveskedjenek értesíteni, hogy amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott 7. §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi előljárásság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivetés szerinti közrejárlása legalább 200 koronát tesz ki.

A községbeli érdekeltég esetleges csoportosulásáról a választott megbizott, vagy megbizottak neveiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltéget a községi előljárásság fogja-e a társulati alapszabályok 7. §-a értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállíthatása céljából a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést kérek.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. 1904. évi számadás.
2. 1904. évről szóló jelentés.
3. A felsőtorontáli ármentesítő és belvizzabalyozó társulat és a törökbecsei ármentesítő és belvizrendező társulat közötti védvonal vég-, illetve kezdő pontjának egyességileg történt megállapítására vonatkozólag kiküldött bizottság jelentése.
4. A felső Maros mentén történt és történő erdőirtások miatt módosítandó hullámverési táblázatnak megállapítása és evvel kapcsolatosan teendő külső intézkedések.
5. A pénztárkezelés megváltoztatása ügyében hozott 16/1904. számú közgyűlési határozatnak végrehajtása.
6. 1905. évi költségvetés jóváhagyásának bejelentése.
7. Martin János választmányi tag elhalálása folytán egy választmányi tagnak megválasztása.
8. 1905. évi számvizsgáló bizottság megválasztása.
9. A belvizesatorna kezelési szabályzat bemutatása.
10. Az ötödik mérnöki állás rendszeresítése tárgyában hozott választmányi határozat bemutatása.
11. Mokrin község felebbezése a 283/1904. számú választmányi határozat ellen.
12. A perjamosi keresztgátban létesítendő zsilip kezelési szabályzata.

Nagykikindán, 1905. évi március hó 11-én.

BÁRÓ HAUSER KÁROLY s. k.,
igazgató.

*) Az alapszabályok 7. §-a következőképpen szól: A társulati tagok törvényes jogait a közgyűléseken érdekeltégük arányában személyesen vagy a közgyűlés megnyitásaig bejelentett megbizottjaik által gyakorolják.

A közgyűlésen a társulati tagok a kétszeres társulati kivetés szerint számított közrejárlási összegnek minden 200 koronája után egy-egy szavazattal bírnak; önálló szavazatra azonban csakis az van jogosítva, a kinek kétszeres kivetés szerinti közrejárlása legalább kétszáz koronát tesz. A szavazat számításakor a félnél nagyobb törtrész egészen vétetik, a félnél kisebb törtrész pedig figyelmen kívül marad.

Kétszáz koronánál kevesebbet fizető tagoknak joguk van csoportosulni és közös megbizottjuk által összes érdekeltégük arányában szavazataikat gyakorolni, ha megbizottjaikat a közgyűlés napja előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnál előzetesen bejelentik, jogukban áll nemcsak egy közgyűlésre, hanem állandó megbizottat is választani, kinek megbízatása addig érvényes, a míg meghatalmazása vissza nem vonatik. Az ilyen állandó képviselő az igazgatónak a meghatalmazás beküldése mellett szintén bejelentendő.

Azon kisebb érdekeltég szavazati jogát, akik önként nem csoportosulnak és akik megbizottjaikat előzetesen be nem jelentik, azon község előljárássága gyakorolja, a mely község határában az illető területek fekszenek. A község előljárásságának ez esetben még akkor is van szavazata, ha az illető község határábéli kisebb érdekeltég összes kétszeres kivétele sem tenne ki kétszáz koronát.

(287-1.1)